

GALATIANS

Lat Inan Paul.angan Ump Pam Wanch Aak Galatia Punchan Al-Alantan

¹⁻² Ngay Paul lat inan umpang niiyant ma mangkam al-alantan pam wanch piip God.an ngangkangaman pi-pi aniy nunang aak Galatia.angana. Than pam wanchangan ke aman kuchin ngayang wik waa āng niiyant God.antamana, ya a, puth piip God.angana pul Jesus Christ.angan ep kuchpul ngayang wik waa anakan God.antamana. Nil God.angan ka athamana Jesus.an mulaman ekath nunang. Than Christians ma mangkamang ngurp ngamparam aak inman wuntan-a, wik kuchantan niiyantweya than ngaantam-ngeey-ngeeyantan niiyang.

³ Ngay kaangk piip ngamparam God.ang pul moom ngamparam Jesus Christ.ang ngangk minangam iyy-iyyowpul niiyanta a putha ngangk niiyantam enyanam pi-pi owpul.

⁴ Nil Christ.angan theetath nungamang yipam uthamow way ngamparamakana nil puth piip God.an thawanta nil uthamowana. Ngamp way anman kuyam yump-yumpampa, puth yimanang ngulana nil Christ.angana thayanathan ngampang minan iyyāmpa ngamp yipam ke iyyāmp wayana ke anangana thana way paththam iyy-iyyantan than puth ke aman yippak mee miy nunang God.ana.

5 Ngampiya thankyou thawāmp nungant God.antam a thaa-kuumpāmp nunang aak umpuyama nil puth min anman iiy-iian ngampar! Yey, kan-kanama.

Wik Min God.antam Thonakam Ep-Paththam Ngeeyāmpa, Wiyantamana Ya a

6 Ngaiya ngangk way-wayam paththam wunar niiyantamana. Niiy yaam ke anam weentan piip God.antamana. Nil ump niiyang monkan-wakān nunang puth Christ.an ngangk minangam iiy-iian niiyant puth yimanang ngulana wik thon ngul ngeeyaniy.

7 Puth wik God.antam thonakam mina, thon ya a. Pam wanch puungk wiyangana ngangk way yumpantan niiyang, a kuchek way tham yumpantan niiyang. Than wik thon waa -waa antana, thananiy-a, wik min Christ.antamana epankathantan.

8 Nil wee angweya aak ingman earthangan-a, nath ngaantiyongkang inpal kenya heavenaman-a, — nil wee angan wik min Christ.antaman epankathowa wik ngan kanaman waa an niiyantana-a, nil anman aak way aakanakan iiyowa!

9 Ngan ka athaman kan waa an niiyant wik inaniya puth inana ngay putham ngul waa āng niyanta: nil wee angan waa ow niiyant wik thonana, wik min Christ.antam ya ana niiy ka athaman ngangkangan pi-pi an-a, nil ananiya aak way aakanakan iiyow.

10 Niiy nath ngaantam-ngeeyaniy ngayang ke pam wanch al-alangan ngayang min waa iythan

ey? An ya a! Ngay kaangk nil piip God.ang thonak min waa owanya. Ngay nath wik waa ing than pam wanchangan yipam kaangk wuniythan ngathar-a, ngay nathweya work ke iyingweya God.antweya, ya a.

Ngay Inan Waa ang Niiyanta Ngayang God.ang Kuchany Wikan Waa āng

¹¹ Niiyalang ngurp ngatharam-ang, ngay inan waa āng niiyanta: wik min ngayan thaa-aath-aathang-a, kuchek pamantam yimanang ya a.

¹² Wik min inana pamang ke aman waa in ngathara ya a. An puth nilam Jesus Christ.angan waa ngathar wik min inaniya.

¹³ Ngay ka athaman kan waa ang niiyant ngay want-wanttakan aak keenkan iyy-iyyangweya. Ngayiya wik thayan Jews.antaman wak-wakang a pam wanch Christians anangan pam wanch God.antamana thaamp-thaampang thanang. Ngay ngangk minang ke am kuyam iyy-iyyang thant ya a. Man kul kuyam wamp-wamp ngathar pam wanch God.antamakan ke mulathanak thanang yimanangan.

¹⁴ Pam komp thaa-wantanamang wik thayan Jews.antaman thath-thathina, ngayiya work pi an ep-paththam iyy-iyyangana, thananiya ke ya work manyam iyy-iyyinwey. Ngay ngangk punch-aakaman aak woyan nganttaman wak-wakangana, aak wuut mangk nganttamangan wak-wakina.

¹⁵ Puth nil piip God.an min iyy-iyy ngathar. Nil puth mee miy ngatharamana a nil mi ngul ngayanganiiy nathpalman ngay ke aman yippak

mee -penchanga a nilan kaangk ngayan work iyyāng nungantan.

¹⁶ A ngul-ngulana, nil piip God.angana meenath ngathar nhengk nungantamana ngay yipam wik min waa -waa āng thant pam wanch yot thaa -wantanam al-alantan, Jews ya al-alantan. Ngay ke am pam wanch wiyantan thawang thaa -aathayn ngayangana ya a.

¹⁷ Puth ngayaniya ke am iiyang aak Jerusalem.akan ngayan yipam thawing thant ngurp min Jesus.antam al-alantan than nungantangan iyy-iyyina. Ngayaniya ke am iiyang thantan ya a, ngay kaawam iiyang aak Arabia.aka a amanamaniya koyam iiyang ngul kuuwam aak Damascus.aka.

¹⁸ Kaap ko alamangan kanan want-a, ngayaniya yiipam ngul iiyang aak Jerusalem.aka Peter.an yipam thathāng nunanga. A ngayana weeks kucham angman wunang nungantangana.

¹⁹ A ngayaniya James thathang nunang, ku-unch Lord.antamana, ngay puth wiy anangan ngurp Lord.antaman ke thathang thanang ya a.

²⁰ Wik inangana ngayan waa ang niyant-a, kan-kanam paththam. Piip God.an mee miy ngayang ngay ke a wik uuy-uuyamang, ya a.

²¹ Anpalan-a, ngay kungkam iiyang aak Syria.ak a aak Cilicia.ak.

²² Aak an-aniyangan-a, pam wanch al-alangan church amanamana aak Judea angan-a, ngayang ke thiichinweya.

²³ Than wik thoo ngeeyin ngayang thonakama. Than pam wanch al-alanganiya waa in, “Pam nil

wayim yump ngampar, ngul kan-ngul wik min ngul waa an, wik ka athaman thaampa!”

²⁴ Pam wanch al-alangaman thaa-kuumpin nunang God.an ngatharam anpalan. Thanan puth ngangk kuupamin puth God.ang kan ween-tathanya woyan nungantamakana.

2

Nil Paul.an Koyam Ngul Iiy Aak Jerusalem.akan

¹ Kaap fourteenang want ngayang ngulan-a, ngay koyam ngul iiyang yiipam aak Jerusalem.aka. Pul Barnabas-a, putha Titus.ana pul ngatharang iiypul.

² Ngayan iiyangana nil puth piip God.an thawar iyanakan. Aak angan Jerusalem.angan-a, ngay wikak iiyang pam manth-thayan al-alantangan than churchan pi-pi antan, than anangaman. Ngay waa ang thant wik anangan ngayaman thaa-aath-aathang pam wanch anangan than Jews ya anangana. Ngay puth kaangkwey than manth-thayan al-alangan wik ngatharam ngayan waa angan-a, minam ngaantam-ngeeyayn, puth ngay kaangk ke work aak-ya ang iiyānga! Ngay kaangk work minam anman iiy-iiyānga!

³ Nil ngurp ngatharamana Titus.ana, Jew ya a, nil pam aak Greece punchana, puth than pam manth-thayan Jews al-alangana ke am thaachin nunang aak woyan Jews.antaman wak-wakowana ngeenan waa antan ngeen-wiy pe anan umpanakana.

⁴ Puth pam puungk wiy anangan epa than kaangk ngeen-wiy pe anan umpayn nunang.

Than waa win than ke kuunch ngamparam yimanangan, ke ngangk thanttaman kanaman thee in God.antan yimanang, puth thana yaan muuk-muukamin, than puth ngurp min ngamparam ya a. Thananiy wampin wikakana yipam ngeeyayn ngan wik want-wanttakan waa ān woyan Christ.antamana. Ngan waa ana ngan monkanan-wakanan nunangan-a, aak woyan kath keenkanamana an ke moom ngamparam ya -ngul kanam minch aniya. An puth thananiya कांग्क ke wik nganttaman ngeeyayn ya a. Than कांग्क thaachayn ngampang aak woyan Jews.antam anman wak-wakāmpa.

⁵ Thananiya wik wayanang waa -waa in, a ngan wik thanttaman ke ngeeyan, ya a. Than wik Christ.antam ke wayathayn, wik nungantam min kan-kanam paththam. Ngan कांग्क wik nungantamana min engkanang wunow niyanta.

⁶ Than pam manth-thayan anangana ke am thawin ngathar wik thon ngulan waa ānga, ya a, than wik ngatharaman minam ngeeyin. Ngay ke ngaantam-ngeeyanga ya a than nath pam pi an, nath ya a, nil puth God.angan ke thathan kemp yoon ngamparamana an ya a, nil ep-paththam ngangk ngamparam an pekan thathan min natha, natha ya , waya. Than pam pi an il-ilangana ke am thawin ngathar wik thon ngulan waa āngana, ya a.

⁷ Than ep kan-kanam ngaantam-ngeeyin nil God.ang work anan thee ar wik minan waa -waa āng pam wanch Jews ya al-alantan ke nil Peter alantan work thee a wik minan waa -waa ow pam wanch Jews al-alantana.

⁸ Nil piip God.angan nilam thonakaman ngangk thayanathan ngayangan yipmam wik minan waa -waa āng Jews ya al-alantanweya. Aakan yimanangweya, nil God.ang anman thonakam ngangk thayanathan nunang Peter.ana wik minan waa -waa ow pam wanch Jews al-alantan.

⁹ Nil James-a, Peter-a, putha John thaniya ke pam moom iiy-iiyantana. Thanan ngaantam-ngeeyin nil God.angan work ngath inan pi an thee ar wik minan waa -waa āng pam wanch Jews ya al-alantan. Puth thananiya ma thuth-thuthin nganang Barnabas.angan, an meenathan ngan ma mangkamana karpam workan iiy-iiyanan nungant piip God.antana. Ngan yot anman puth karp thawana ngan Barnabas.angan workan iiy-iiyān thanatangwey Jews ya al-alantanganweya, thananiy-a, work Jews al-alantangan iiy-iiyayna.

¹⁰ A thananiya thawin ngant ngan ma -aathān thanang pam wanch Christians ananganwey aak Jerusalem.angan wun-wuntanwey, than ma mangkiy ya ana. Ngay kaangk paththam ma -aathāng thanang.

Nil Paul.ang Wak Nunang Peter.an Aak Antioch Angman

¹¹⁻¹² Ngul-ngulana nil Peter.ana um kungk iiy aak Antioch aakanakan. Nil puth Peter alangan-a, may mungk-mungk thanatang Jews ya al-alantanganwey aak angmaniya, ngul than pam puungk wiy anangan Jews wampin nil James.angan kuch thananga. Than pam al-alangana ngaantam-ngeeyin than nath mayan mungkiythan Jews ya al-alantanganwey-a, than

kaa wayathayn thanttakamana puth than Jews ya al-alangana ke am monkan-wakin aak woyan Jews.antam anana. Nil puth Peter.ana winynyang mo a pam al-alantamanwey a puth nilana ke-ngul mayaniy mungk thanttang Jews ya al-alantanganwey. Ngay wakang nunang Peter.an mee yotantangan nil puth winynyang mo a mayan ke-ngul mungk pam al-alantangan than Jews ya aniya.

¹³ Than pam Jews wiy anangana winynyang mo in tham, than michim iyy-iyyin ke Peter yimanangan mich iyy-iyy. Puth nil Barnabas thampan mich ween, man-kuchaman weena.

¹⁴ Ngay thathang thanangana than ke am ngula wik kan-kanam God.antam anangan ngeey-ngeeyina, an ya-ngula. Ngay thawang nungant Peter alantana mee yotantangan, "Nint pam Jew, puth nint aak thanttaman wak-wakan, Jews ya al-alantamana. Puth yimanang ngulana, nintaniya kaangk thaachān anangan thanang than Jews ya ana, than yipam aak Jews.antaman wak-wakaynweya! Ngul an ngeenake? Yimanangan iyyangan e? An waya!"

Than Jews Anangana Putha Than Jews Ya Thampana Nil God.angan Kaa-Piichanathow Thanang Than Ngangkangaman Pi antan Nunangana

¹⁵ Kaath piip nganttamana than Jews puth ngan Jews thampwey. Ngan ke than Jews ya anangan ya a, ngan wayanang ya a. Than God.an ngoongk-ngoongkam nunang.

16 Ngamp kan mee miy nil God.angan way ngamparaman kan kon-ngath nunang puth ngampan nunang Jesus Christ.an ngangkang pi-pi anamp nunang, amanaman thonakama. Puth pam wanch wiyangan ngaantam-ngeeyantan than wik thayan nathwey minam pi iythan-a, yaa, nil puthangkan way thanttam anpalan ngul kon-ngathow nunang God.an. Puth aak God.antan yimanangan ke am wun ya a. Nil kaa-piichanathow thanang wee-wee anangan Jesus Christ.an ngangkangan pi-pi antan nunang, Jews a Jews ya anangan. Ngamp puth nanpalan Jesus Christ.an ngangkang pi-pi anamp nunang nil yipam piip God.angan ke-ngul ngaantam-ngeeyow way ngampan iiy-iiyamp. Ngampan puth ke ngaantam-ngeeyimp nil God.angan min waa iy ngampang puth anpalan ngampaniy paathanampwey wik thayanan ngeeyāmpa. An ya a. Ngamp ke ngaantam-ngeeyimp yimananganiya, puth ngamp ke am wik thayan ngeey-ngeeyanamp, ya anman.

17 Ngamp angman karpam nenchamp Christ.antanga puth ngampaniya kaangk nil God.an kon-ngathow nunang way ngamparam anpalana ke-ngul yipam ngaantam-ngeeyow way ngamparam anangan. Ngampiya ngaantam-ngeeyanamp ngul an ngamp thamp Jews way iyanamp, way thak yumpanampwey ke than anman Jews ya al-alangan way yumpantan ngamp yimananga. Ngul nil Jesus Christ.angan way yump ngampang ey? puth anpalan ngamp wik thayan keenkanam anangan too wantamp ngul a anpalana ngamp Christ.ana ngangkangam

pi anamp nunang ngulan ey? ya a! A puth ngamp nath way yumpimp-a, nil Christ.angan min waa iy ngampang ey? Ya a! Ngamp yimanangana ke ngaantam-ngeeyāmpweya.

¹⁸ Puth yimanang ngulan-a, ngay mee miy ngay ka athaman way-way ngaantam-ngeeyangana. Ngay mee miy ngula nil God.angan kaa-piichanathan ngampang puth ngamp nganggang pi-pi anamp nunang, anpalan thonakama. Puth ngay koyaman weenting-a, woyan aakanakan ngay ka athaman wak-wakang-a, an puth ngay wayan yump-yumping God.ant.

¹⁹⁻²¹ Ngay puth way ke yumping a putha man-mangkaman ke thee ing nungant God.antan nilan puth min ma -yotam iyy-iiyan ngatharaniya. Nil ke-ngul ngaantam-ngeeyan way ngatharam anpalan a nil pachathan ngayang a min ngul yumpun ngayang. Ngay nath min ngulan iyy-iiying mee God.antangwey anpalana ngay puth wik thayanan ngeey-ngeeyangwey-a, yaa, nil Christ.an puth aak-ya ang utham. Puth wik thayan alangan ngangk ngatharaman pachan ke yumpiy ya a. Ngayiya wik thayan keenkanamana wantangan ke pamangan way min nungantam ma mangkamanwey wantan nil mul ngulan wunana. Ngay ke-ngul monkan-wakang wik thayan keenkanaman, an ya-ngul, an ngay monkan-wakang nunang God.ana. Ngayan nunganta, a ngay kaangk ngangk min anman yumpāng nunang. Ngayan anman karpam nenchanang nungantang Christ.antanga. An ke ngay angman karpam nungantang nil utham ngulan yuk wuuyanangana, yaa, puth

an ke ngay angman thamp mul wunang a ke-ngulan monkan-waking wik thayanana yaaman an ya-ngul. Puth nil Jesus.ana man-yetham anman iiy-iian, niliy-a, ngangk ngatharang wun-wunana, thay-thayanathan ngayang, puth ngay inman ngangkangam pi-pi ang nunang, Christ.an nhengk God.antaman nilan kaangk wun ngathar a theetath nungamang uthamowan ngatharakana.

3

Ngampiy Paththama God.an Ngangkangam Pi-Pi āmp Nunang

¹ Niiy pam wanch aak Galatia.angan wun-wunaniya kuchek wayamaniy ey? Ngul nil wee ang mee-wichan niiyanganiya? Niiy ngul ngeenak wik thanttaman erkam ngeeyaniya pam wanch al-alantaman thanan thawantan niiyant wik an-anman pi-pi ān wik thayananiya? Puth niiyaniya engkanangam kan ngeeyana nil Jesus Christ.an yuk wuuyanangan uthama.

² Kan niiy waa ān ngatha! Nil ngul Ngeen-Wiy Min God.antaman wamp niiyantana puth niiyan wik thayanana ngeey-ngeeyan, anpalan-vey ey? An ya a! Nil wamp niiyanta niiyan puth wik minana ngangkangam pi-pi an ngul Christ.antamana.

³ Nil Ngeen-Wiy Min God.antam alangana thayanath niiyang ka atham anpalman niiy ngangk niiyantaman thee an Christ.antana. Yaa, yimanang ngulana, niiyaniy ngaantam-ngeeyaniy niiyan ke thayan niiyam iiy-iyaniy putha niiy ngaantam-ngeeyaniy niiyaniya

kaangk ke -ngul nunang Ngeen-Wiy God.antaman ngangk niiyantangan wunow. Niiyant ke kuchek way-wayaman wunow, ya a.

⁴ Niiy kan mee miy nil Ngeen-Wiy Min God.antaman wamp niiyantan, nil ma -aath-aath niiyang, pam wanch nyiingkanam yump niiyang. Ngul aak-ya ang wamp niiyant ey?

⁵ Nil God.angan Ngeen-Wiy Min nungantaman kuch niiyantan putha work pi-pi anam anangan meen-meenathan niiyantan niiy puth wik thayanana ngeey-ngeeyaniy anpalan ey? An ya a. Nil piip God.angan kuchan Ngeen-Wiyana a nil work pi-pi anam meen-meenathan niiyant ni-yan puth wik minan ngeeyan a ngangkangam ngul pi-pi an wik minana.

⁶ Niiy kan anan ngaantam-ngeeyān Abraham.ana. Lat ngench thayanangan waa an, “Nil God.an thawa nil pam Abraham.ana min nil puth piip God.an ngangkangam pi -pi ana.”

⁷ Niiy ngaantam-ngeeyāna: thana pam wanch anangana piip God.an ngangkangan pi-pi antan nunangan-a, ananiy-a, ke than kampan Abraham.antaman.

⁸ Aak keenkanamana nil God.an thaw lat ngench thayanangan than Jews ya al-alangan ngangkangwey pi-pi iythan nunang-a, nilaniya kon-ngathowana way thanan yump-yumpin amanamana ke-ngul ngaantam-ngeeyow ya a. Lat ngench thayan keenkanam alangana waa an nil piip God.angan wik minana waa Abraham.ant nilan thaw, “Nintana ngayangan-a, wik ngeeyangan, yaa, puth amanamana, ngay ngul min iiy-iyyāng pam wanch ma mangkamantan

aak thon-thonang nath-nathan wuntan.”

⁹ Nil Abraham.angana God.an ngangkang an-man pi -pi nunang, a nil piip God.ana min anman iiy-iiy nungantan. An yimanangan-a, nil min iiy-iiyan thant pam wanch al-alantan than ngangkangan pi -pi antan nunang God.ana.

¹⁰ Than puth pam wanch wiyangan ngaantam-ngeeyantan ke than-thanamaniya ngul pi -pi ayn wik thayan ma mangkaman Jews.antamana a anpalana, nil God.angan ngul yalmathow thanang nungantakama. An puth than pam wanch min ya a. Than wik thayan ma mangkamana minaman ke pi -pi iythan ma -yotamanwey ya a, puth anpalana nil God.angana wayathow thanang pam wanch ananganiya, nil puth Moses alangan lat ngench thayanangan keenkanaman wik inangan ump, “Nil God.angan wayathow pam wanch anangan thanang ke an wik thayan ma mangkaman ngeey-ngeeyayna.”

¹¹ Nil pam God.antam thon alangan keenkanaman ump thamp lat ngench thayan angana, “Than pam wanch wee-wee anangan ngangkangan pi -pi antan nunang God.an-a, nil thathan thanang ke mina an than aak nungantamang angman wunayn aak umpuyama.” Wik anan ump. Nil puth wee angam wik thayan ma mangkam anangan ngeey-ngeeyiya? an ya a. Wik inan engkanang wunan ngampar.

¹² Pam wanch wiyangana kan-kanam paththam ngaantam-ngeeyantan thanttakamana than ke ep-paththam wik thayan ma mangkam anangan ngeey-ngeeyantana, an ya a, than ke ama thawantan piip God.antan ma-aath-

aathow thanangana. Lat ngench thayanangana keenkanamana nil God.angan waa, “Nil wee angan wik thayan ma mangkaman ngeey-ngeeyow-a, nil anan-a, man-yetham aak umpuyam ngul wun-wunow.” An puth ngampa wik thayan ma mangkamana ke am ngeey-ngeeyanamp, ya a, ngampiya ngangkangan pi-pi āmp nunang Jesus Christ.ana ngampam yipam aak umpuyam wun-wunāmp nungantangana.

¹³ Aak an-aniyangan nil Jesus.an utham-a, nil God.angan way yump nungant. Lat ngench thayanangan keenkanaman thawa, “Than wee-nath waanchiythan nunang yuk wuuyanangan-a, nil God.angan way yumpam alantaniya yuk wuuyanangan pungin nunangana.” Yaa, nil God.angana way yump Jesus.antan, ke ngampam uthamimp-a, puth ya a, nil utham ngamparimana. Puth imanaman-a, nil piip God.angana ke-ngul wayan yump-yumpow ngamparana an ya-ngul puth nilaniya way kanam yump nungant Jesus.antan ke nil ngamparan wayan yumpiy piip God.angana.

¹⁴ Nil God.angana way yumpant Christ.ant nilan puth kaa ngak keenkanam Abraham.ana, nilan thaw nungant, “Ngay min iiy-iiyāng pam wanch ma mangkamant puth ngangk min wun ngathar nungkaram anpalana.” Ke ngampangan way-athiy God.angana, puth ya a. Nil Jesus Christ anan wayath nunangan-a, nil min anman iiy-iiy pam wanch ma mangkamantan aak nath-nathan wuntan. Than pam wanchang nathweya God.an ngangkangaman pi-pi iythan nunangan-a, nilana min iiy-iiyow thant putha Ngeen-Wiy nunganta-

man kuchow thanta ke nilaman kaa ngak ngam-panga.

Nil God.angan Keenkanaman Wikan Kaa ngak Nunang, Abraham.ana

¹⁵ Niiyalang, ngurp ngatharam-ang, ngay kan wik inan engk-engkanang waa āng niiyantweya, than pam wanchangan ngeen thakan yumpan-tan anpalana. An ke pul kuchamangan wik yumpanpul pulantakamana. A pulaniya latangan umpanpul putha namp pulantam thamp umpanpul latang angman yipam meenathowpul wik anangan pi owpul. Amanamaniya pulan wik ke epankathiypul wik thonak ngulana, ya a. Wik thonam anman wunow pulantana. Pul wik anman pi owpul, wik thonangan ngulana ke mut thu iypul, an-anman wik pulaman yumppul-a, an-anman wun-wunowana.

¹⁶ In aak yimanangan wunana: nil piip God.angana wik kaa ngakana Abraham.ana a putha kampan nungantam thonam anan thamp nil ngul-ngulan wampowa – nil anan Christ.ana. Lat ngench thayanangan keenkanaman ke waa ya a nil God.angan wik anan kaa ngakana kampan yotam nungantam Abraham.antamana thantaniy-a, ya . Wik ananiy kaa ngakan thonam anan thonakama ngul-ngulan wampow Christ anana.

¹⁷ Wik ngayan thaw-thawang-a, wik inana: nil God.angan kaa ngak nunang Abraham.ana puth God.angan wik anan ke pipiy, ya a. Nil anan ngul yumpow nilaman kaa ngakan. Ngul-ngulaniy-a, an-aniyangan-a, kaap four hundred and thirty.ang want-a, nil God.angan wik

thayan anangana thee Moses alantan. Wik nilan kaa ngak Abraham.an-a, nil ke pip, ngul-ngulan-a, ep ngul yump, min iyy-iiy pam wanch ma mangkamantan aak nath-nathan wuntan.

¹⁸ Nil piip God.angan nath kaa-piichanathiy pam wanchana puth than wik thayan anangan ngeey-ngeeyin anpalan-a, nil aak-ya ang kaa ngakan Abraham.an, puth ya a, nil kan-kanama wik min kaa ngakana Abraham.ana nil puth God.an mina.

¹⁹ Nil ngul God.angan wik thayan anangan aak-ya ang thee ngamparaniy ey? Ya a. God.angan thee ngampar wik thayan anangan yipam thaa-aath-aathow ngampang ngamp wayan yump-yumpampa. Nil kaangk ngampan yaan paathāmp wik thayan anangan pi-pi āmp aak-aakanakaman nil Christ ngul wampan. Nil pam anman nil God.angan kuchow nunang, nilaniya wuut mangk Abraham alantaman wampan. Than ngaantiyongk al-alangan wik thayan thee in nungant pam thonam alantan Moses.antan. Niliya wik thayan anangana thee ow ngul pam wanchantan.

²⁰ Puth nil piip God.ana ke am thaw pam thonan waa ow nungant Abraham.antan wik anan nilam God.angan kaa ngakan nunang Abraham.ana, ya a. An nilam God.ang thonakam waa anta.

Nil God.angan Wik Thayanan Ngeenak Thee Moses.antana?

²¹ Nil God.angan wik thayan anangan Moses.antan thee-a, an nil meenath ngampar nil Abraham.an aak-ya ang kaa ngakan ey? An ya a! Ngamp pam wanch nyiingkanam

ke iiyimp anpalman wik thayan ngeey-ngeeyampa. Puth wee angam kan-kanaman wik thayan ma mangkaman ngeeyimpa? Pam wanch ya-ya ama. Ngamp nath wik thayan ma mangkaman ngeeyimpwey-a, ngampaniya pam wanch nyiinganam iiy-iyyimpwey wik thayan anpalana. Puth ya a, ngamp min ya .

²² Nil God.an thawana ngamp pam wanch ma mangkamana aak inman wunanamp-a, worldang-a, way yump-yumpanamp puth anpalana ngamp minan ke yumpimp ya a. An ke ngampang oony way alangan ma ang mam thaach-thaachan ngampang way anman yump-yumpāmpa. Nil piip God.angan kaa ngaka an nil kaa-piichanathow ngampang ngamp anangan Jesus Christ.an ngangkangaman pi-pi anamp nunanga.

²³ Aak ka athaman-a, nil Jesus ke aman yip-pak wamp-a, nganwey yaan paath-paathan wik thayan nganttam Jews.antam anangan pi-pi in. Wik thayan anangana an ke than thaa-aath-aathin nganang meenathin nganta nil God.angan wanttakan kaangk ngananiy iiy-iyyānweya, puth wik thayan al-alangan ke am minan yumpin nganang ya a. Ngananiya ngeechanan ngan ke puk manyiy yimanangan, ke wik thayan al-alangana mee-path-pathathin nganang, ma-thayanam pi-pi in nganang aak-aakanakaman nil Christ ngulan wampa. Nil wamp-a, nil meenath ngant ngan min ngulan kaangk weeninwey-a, ngan ngangkangam pi-pi ān nunanga.

²⁴ An ke wik thayan al-alangan ma angam pi-pi in nganang. Puth Christ ngulan wamp-

a, nil meenath ngant ngul nilan ep-paththam min yumpiy nganang ngan wee-wee anangan ngangkangaman pi -pi in nunangana.

²⁵ Yaa, nil puth kan wamp Christ.ana, ngan ngangkangam pi -pi anan nunang. An puth ngan ke -ngul weenanan wik thayan al-alantan pi ayn nganangana an ya -ngul.

²⁶ Niiyiya ma mangkamana puk God.antam ngul, putha Christ Jesus.anta niiy puth ngangkangam pi -pi aniy nunang ngul.

²⁷ Niiy ngangkangaman pi -pi an nunang Christ.an-a, niiyangana kootra ngakang kuungkin ngul. An ke niiyana kanam eman ngula a nilan Christ ngangk niiyantangan wun-wunan yipmam ma -aath-aathow niiyang niiyan yipam minam iyy-iyyān ke nilan minam anman iyy-iyyana.

²⁸ Ngamp anangan Christ ngangkangaman pi -pi anamp nunangan-a, an ke ngamp thonam ngul weenampa. Niiy nath Jews-a, nath Jews ya a, niiy nath work iyy-iyyaniy thant wiyant-a, nath ya a, niiy nath pam-a, ya natha wanchweya, puth kana, nil piip God.angan thath-thathana ngampang ma mangkamana ke thonama, ngamp karpam iyy-iyyanamp nungantang.

²⁹ Niiy nath kan-kanam Christ.an ngangkangaman pi -pi in nunangan-a, an ke niiyaniya wuut mangk Abraham.antam wampam a God.angana min ngul iyy-iyyow niiyant an puth nilaman kaa ngak Abraham.ana min iyy-iyyow ngampar.

4

¹ Ngay wik inan waa ānga: aak ngamparamiy wunana nil piip-kunchangana way min nun-

gantaman ma mangkaman thee ow nungant puk nungantamakana — puth yippaka nil puk manya, nil emowan-a, an ep-paththama thee ow nungant. Nil puk manyana yippakan iyy-iyyan-a, pam wanch pi-pi anamangana ma thanntang pi-pi ayn nunang, puk manyana. Thananiya ma thanntangan pi-pi ayn nunang puth nil puk many iyy-iyyan. Ngul-ngulan ep moom ngul iyyow, a way min ma mangkaman piip-kunchantaman pi-pi ow.

² Pam wanchang pi-pi antan nunang puk manyana a puth-a, yuk way min nungantam anangana aak-aakanakaman nil pam pi anan weenow.

³ Ananiya ke ngamp yimananganwey. An ka athaman nil Christ.ana ke an yippak wampa, ngampiya ke puk manyiy yimanangan iyy-iyyamp. Wik ngench thayan keenkanam anangana an ke moom ngamparam iyy-iyyin.

⁴ A aakan kan-ngul wamp nil God.angan nhengk nungantaman kuchow ngamparana. Nil aak iikanakan wampa puk many kaath-kunchantaman aak-ngeeya. A nil wik thayan Jews.antam anangana ngeey-ngeeya.

⁵ Nilan wampa nil yipam uthamow ngampara a putha nil yipam kaa-piichanathow pam wanch than yipam puk God.antam weenayna — than pam wanch anangana कांग्क wik thayan ngeeyayana.

⁶ Nil God.angana Ngeen-Wiy nhengk nungantam alantaman kuch ngampar ngangk ngamparangan wunowa anan yipam meenathow ngampar ngamp puk nungantaman. Nil Ngeen-Wiyana

pechan God.antana, "Piip-ang, piip ngatharam-ang, piip-ang."

⁷ Wik ngench thayan keenkanam anangana ke -ngul iiyayn ke moom niiyantamana, an ya -ngul, an puth niiyana puk nungantam ngul God.antaman. A nil God.angan ngul thee ow niyant ma mangkam nilaman pi -pi an puk nungantamakana.

Kuchek Ngatharamana Way Wunar Niiyanta-mana

⁸ Aak ka athamana, aak an-aniyangan niiy God.an yippak ke an mee miy nunangan-a, ni-iyiya ma oony way yot al-alantangan iiy-iiyana, ma God.antangan-a, ke am iiy-iiyana, ya a.

⁹ Puth niiy kan-ngul mee miy nunang God.ana, a putha nil God.angan kan-ngul waa an niiyang puk nungantamana. Niiy ngul koyam ngeenak weentana oony way al-alantan e? Than thayan ya a, than mich pongama! An niiy ngul ngeenak oony mich al-alantaman wik puthaman ngeeyana?

¹⁰ Niiy church Jews.antamakan Saturday thon-thon ngoonchaniy a puth kep thon-thonangan, a puth kaap thon-thonanganiy-a, may pi anakan yumpaniy. Ngul niiy ngaantam-ngeeyaniy min yumpow niiyang ey? Ya a!

¹¹ Kuchek way wunar niiyantamana. Ngay niyangan aak-ya ang thaa -aath-aathang ey?

¹² Niiyalang ngurp ngatharam-ang, ngay thaa -mamanang thawang niiyant, niiy woyan ngatharam ke wakin ey? puth ngampiya ke ngurp ngampama. Niiyana way ke am yumpan ngatharan ya a.

13 Niiy kan konangam pi-pi aniy ey? ngay ka athaman wik waa ang niiyant ey? ngay aak angman wunang Galatia.anga puth ngayang weech-weechanya, puth ngay nanpalaan wik minan waa -waa ang niiyantaan ngay aak anganiy wun-wunanga.

14 Ngayangan weech-weechanya, kemp way-wayamim wunanga, niiyaniy kaangk ke a yaaka thathān ngayanga. Ngul niiy ngayang way-way pi an ey? Ya a. Niiy minam pi -pi an ngayangwey, ke ngay ngaantiyongk inpal kenya ukanga, minam anman pi -pi an ngayang ke niiy Christ Jesus.an yimanang minam pi in nunang.

15 Aak an-anayangana niiyiya ngangk minang iiy-iiyana! Ngul niiy ngeenam wik ngatharamana kaangk ke -ngul ngeeyāna? Niiyiya ka athamana kaangk paththam wunan ngathara. Ngaywey thawing niiyant, “Mee niiyantam ngathar thee ān ow!” niiyan thee inar.

16 A niiy wanttak ngula iiyaniy, niiy ke kul thamp iiy-iiyaniy ngathar minam ke -ngul iiy-iiyaniy ngathar puth ngay mee angam thawang niiyantana.

17 Than pam wanch wiy anangana, way thaa -aath-aathin niiyangana-a, than muukamantana ke than kaangk paththam wuntan niiyantana, nil ya a, yaan wik uuyamantan. An than kaangk paththam way yumpayn niiyantaanweya. Than kaangk niiyana man-mangkam thee ān ngathar a thanang ngul monkan-wakāna.

18 Than nath kan-kanam kaangk wuniythan niiyant-a, an min paththam. Puth thanwey min iiyayn niiyant thonakamana! Ngay nath niiyan-

tangan wuning-a, nath ya a, thanwey min iiyayn niyant.

¹⁹ Niiyalang puk ngatharam-ang, ngayan ma -yotam ngaantam-ngeey-ngeeyang niiyang a puttha ngay ma -yotamana ma wak-wakanga niyangan, ma -aath-aathang niiyangwey niy yipam koyaman weentān nungant Christ.antana niy yipam ke nil anman weenāna. An ke kaath pi an wanch iimpanangana thayanathan nungamang puk manyan yipam aak-ngeeyowanta.

²⁰ Ngay pal niyantang nangan wuning inman-weya, ngayan yipam minangam pi ing niiyang. Puth kuchek way wun ngathara, niiyang anman ngaantam-ngeey-ngeeyangweya.

Niiy Kan In Ngeeyiya Wik Kath Pulantam Hagar.anga A Sarah.anga

²¹ Niiy kaangk wik thayanan monkan-wakān ey? Puth niiy wik ngench thayanan niiy mee miy ey?

²² Lat ngench thayanangan keenkanaman umpin-a, Abraham.an waa in nil puk wuut kucham nunganta. Nil puk wuut thonamana wanch Hagar alangan kalana, nil wanch inman workan iyy-iiy pulantan Abraham.anta, a Sarah.antana. Nil puk wuut thonaniya wanch Sarah alangan kalan, wanch thum nungantam alangan paththam kal.

²³ Abraham.antan nhengk nampa Ishmael, wanch alantaman workan iyy-iiy pulantan, nil aak-ngeey ke puk ngamparam yimanangan aak-ngeeyantan, puth nhengk nungantam,

Isaac.ana, wanch thum nungantam paththam alantamana, nil aak-ngeey thamp puth piip God.angan kaa ngak nunang Abraham.an puk nungantaman thamp an aak-ngeeyowa.

²⁴ Nil Hagar.ana workan iiy-iiy pulant, puk manyana yimanangan thamp, workan iiy-iiy wiyantan. Ngay puth yaan waa ang nunang kaath-kunch Hagar.ana, ke wik thayan yimanangan piip God.angan thee Moses alantana, aak yoyk ang kenyan Sinai angan. A puth ngay yaan waa ang nunang wanch Sarah.ana, wanch thum paththama an nil ke wik yimanangan piip God.angan kaa ngakan Abraham.antan.

²⁵ A putha nil Hagar.ana ke yoyk Sinai yimanangan aak Arabia angmana, a puth nil ke pam wanch yimanangan thamp aak pi an Jerusalem.angan wuntana, puth thanwey kaangk wik thayan kath anman monkan-wak-wakayna. An ke thana puk nungantam wanch slave alantamanwey.

²⁶ Puth ngampaniy-a, ke a wanch thum paththam alantam puk inanganwey a putha piip God.antan Jerusalem nyiingkanam aak in keny heavenangan-a, an ngampar — aak ananiya slavesant ya a. An puth ngampaniya aak angman wunāmp Jerusalem nyiingkanam in keny heavenangana.

²⁷ Nil pam Isaiah alangana wik inangan keenkanam umpa lat ngench thayanangan:

“Nint wanch puk ke anangana — ngangk min wunāna.

Nintana ngangk minang wik pechānweya,

wanch ninta ke aman ngeechanan puk
kalanakana.
Nungkway pam nungkaramang yaan wantiy
nintanganwey-a,
puth nintaniya puk yot ep uwāna,
nil wanch anana pam nungkaramang yaan
wuniypul-a,
an puk yot ke uwiya, ya a.”
Nil pam prophet Isaiah anana yimanang thawa.

²⁸ Nil Isaac.an aak-ngeeya an puth nil piip
God.ang kaa ngak pulang Abraham.ang pul
Sarah.ang puk pulantan kuchow. An puth
aak yimanang wunana, ngurp ngatharama,
niiyiya puk God.antama nil puth kaa ngak puk
nungantaman waa ow niiyang.

²⁹ Aak keenkanamana puk kucham inangan
wunpula, nil puk slave.an Ishmael.ana, aak-
ngeeyan ke puk ngamparam yimanangan
aak-ngeeyantana. Nil way yump nungant
Isaac.antana, puk alantaman wanch thum
paththaman alantaman. Nil thampan aak-
ngeey puth Ngeen-Wiy God.antam alangan kemp
thayanath pulang Abraham. puth Sarah.ana
pul puth wuut wanchinth ngulweya. In aak
yimanangan wun. Pam wanch wiy anangana
thana ke puk slaves, puth than kaangk anman
wik thayan kath monkan-wak-wakayna, a puth
than way yump-yumpantan niiyantana niiy puth
ngangkangam pi -pi aniy wik God.angan kaa ngak
niiyangana.

³⁰ Nil piip God.an thaw nungant Abraham.antan
kuchow pulang ma kaath pukan aak thonak

kan iiyowpul wanch slave.ana puth puk nungantaman. Nil puth piip-kunchangana way min ke thee iyant puk alantan wanch slave.angan kalan ya a, puth nilaniya ep thee iy way min ma mangkaman puk alantan wanch thum nungantamangan kala.

³¹ Ngurp ngatharam niiyalang, ngamp yimanangan ke puk wanch slave alantaman ya a. An ngampaniy puk ke a wanch thum paththam alantamana!

5

Niiy Christ.an Ngangk Minangam Monkan-Wak-Wakān Nunang

¹ Nil Christ.angan waa niiyang puk God.antamana niiy yipam ngangk minangam monkan-wak-wakān nunang. A niiy paththam ngaantam-ngeeyānwey puth ke -ngoongkam monkan-wak-wakān nunang Christ.anिय putha niiyana koyaman ke weentān wik thayan keenkanam anangan monkan-wak-wakān, an ya a, — ananiy ke a way min anhan yimanangan paththam putham maay-maayin kal-kalanakanweya, an min ya a.

² Niiy wik inan ngatharaman ngeeyāna. Ngay Paula, wik inan thawang niiyant niiy nath kaangkwey puy wee angwey ngeen-wiy pe an niiyantaman umpiythan. An ngul min yumpiythan niiyang ey? An ya a! Puth niiyiy natha ngaantam-ngeeyaniy ke nil Christ.anिया aak-ya ang utham ngamparaniy ey? Ya a!

³ Ngay puth inan wik thayanathāng niiyang. Niiy nath kaangka than ngeen-wiy pe anan

umpiythan niiyang-a, niiyiya putha wik thayan ma mangkam anangan ngeey-ngeeyānweya, manyam thonakam ya a.

⁴ Niiy ngaantam-ngeeyaniy ke piip God.an min anman iiy-iiyow niiyant ey? Niiy puth wik thayan keenkanam anangan ngeey-ngeeyaniy anpalan ey? An ya a. Niiy puth man-mangkam thee aniy Christ.antana. Nilana puth min ke iiyow niiyant, ya a.

⁵ Puth ngananiy-a, mee miy nil God.angan ep min yumpow nganang. Nil ngangk thayanathow nganang Ngeen-Wiy Min nungantam anan kuchow ngant puth ngan ngangkangam pi -pi anan nunang.

⁶ Nungkway ngeen-wiy pe an ke umpin nganang-a, nath ya wey-a, kan umpin nganang-a, an kana, ngan nungantakam Christ Jesus.ant. Inana wik pian paththama wun ngampar: ngampiya God.an ngangkangam pi -pi āmp nunang a kaangk wunāmp nungant a ngamp puth ngangk minangam iiy-iiyāmp pam wanch wiyantan.

⁷ Niiyaniya ka athaman minangam iiy-iiyana! Nil ngul wee thaw niiyant e? Wik God.antam anangan ke -ngulan ngeey-ngeeyānwey e?

⁸ Nil piip God.an ke am thaw niiyantana ya a. Nilam puth piip God.ang ump niiyang wik min nungantam anangan kan-kanam paththaman ngeeyāna.

⁹ Wik way anangan niiyan ngeeyaniya an ke yeasta. Yuk inan manyaman wunpiythana may aachichanganwey-a, an mayana thip ulpan ngul yuk alantamana. Yaa, in yimanang aak wu-

nana. Niiy nath wik way ngeeyān pam thonam alantaman-a, ngul-ngulana niiy yotamaniya way ngul weenan.

¹⁰ Ngay puth kan mee miy nil Lord.angan ngul ma -aathow niiyang min-minam ngaantam-ngeeyān wik min kan-kanam paththam ananganiya a niiyaniya wik way anangana ke ngeeyāna. Nil piip God.angan ngul wayathow nunang pam anan way-wayan thaa -aath-aathan niiyang.

¹¹ Ngurp ngatharam niiyalang, than nath pam way al-alangan waa antan ngayang niiyantanwey ke ngay way-way thaa -aath-aathang niiyanga ke than wiyangan ngeen-wiy pe anan ump-umpayn niiyang. An ya a. Niiy ke ngaantam-ngeeyān an ke wik kan-kanama puth ya a. Yaan waa in ngayangweya. Than pam al-alangamana way yumpantan ngatharwey thampa ngay puth waa -waa ang nil Jesus Christ.an utham yuk wuuyanangan pam wanch puk ma mangkaman yipam kaa -piichanathowa.

¹² Ngay paththam kaangk than pam way al-alangan too wantayn niiyang ngula, ke yipam karpam kal-kalwuna.

¹³ Ngurp ngatharam niiyalang, wik thayan keenkanaman-a, yaaman ke ngaantam-ngeey-ngeeyān, an ya-ngul. A niiyiwey-a, woyan niiyantakamana ke wak-wakāna. Nil puth God.angan umpa niiyang niiyan yipam ngangk minangam iyy-iyyān niiyantakamana. Niiy niiyantakam thonakam ke ngaantam-ngeey-ngeeyāna, ya a, niiy ngangk minangam iyy-iyyān niiyantakamana.

¹⁴ Niiy nath wik thayan thonam inan ngeeyān-a, yaa, an niiyana wik thayan ma mangkam anangan monkan-wak-wakān ngula. Niiy wik thayan inan ngeeyāna: niiy paththam kaangk wunān pam wanch puk wiyantana. Ke niiyan min-minam pi-pi wuniy niiyantakaman-a, yaa, niiyiya yimanangan pam wanch wiy al-alantan ngangk minangam iiy-iiyān thantwey.

¹⁵ Ngay puth inan wik thayanathāng niiyanga, niiy yaaman pek-pekwinan-a, a putha man kulan wamp-wampān niiyantakaman-a, an niiyana kan-kanam wayathwinweya. Niiy wik inan ngaantam-ngeeyāna.

Ngampiya Wik Ngeen-Wiy Min Alantaman Ngeeyāmpa

¹⁶ Wik niiy inan ngatharam ngeeyāna: nil Ngeen-Wiy Min God.antam alangan ngul waa ow niiyant niiy want-wanttakan iiyāna. Ma nungantang iiyāna. Niiy nunang anman wik ngeey-ngeeyinan-a, niiyana way ananganiya ke yumpin ke pam wanchangan wayan kaangk yump-yumpayn.

¹⁷ Than puth pam wanch yotangan ngaantam-ngeey-ngeeyantan way yumpanakan, puth nil Ngeen-Wiy Min God.antam alangan ep kaangk ngamp min iiyāmpa pam wanchant. Puth ngampaniy-a, ma-yotam kaangk way yump-yumpāmpa, ngamp Ngeen-Wiy Min God.antamana thaampanamp. Puth ngampiya wik Ngeen-Wiy Min alantamana ngeeyāmp, ke way yumpāmp ke ngampaman kaangka yumpāmpa.

18 Ngamp Ngeen-Wiy Min God.antaman ngeey-ngeeyimpan-a, an ngampana wik thayan keenkanaman ke -ngul ngaantam-ngeey-ngeeyāmp, an ya -ngul.

19 An ngamp kan thathanamp mee engkanangwey pam wanchangan wayan yumpantana. Puth pam wanch thon-thonantangan wuntan pal-puyanwey a way-wayam paththaman yump-yumpantan thon-thonantangan.

20 Thaniy puth thaa-kuumpantan yuk wayanang anangan yukaman yump-yumpin thananga a putha ma -wop iiyantan thon-thonan pekayna. Putha pam wanchangan ngangk way-wayangaman kalwuntan thanttakaman, puth pekwuntan, an puth thaniya mee -wuntan thanttakaman, man kul thamp wampantan a thanttakam thonakam ngaantam-ngeeyantan, wiy ya a. A puth thananiya pungk-pungkalang yaarkathwuntan thanttakaman.

21 Thananiya mee -wuntan thanttakam way minam thakana. Putha than ngak way mungkantana a than karpamim wichwuntan, weenthweenthamantan pal-puyam. A thana puy-puyam paththam way anangan yump-yumpantan. Ngay ka athamana kan wik thayanathang niiyangwey a ngayan putham ngul wik thayanathāng niiyangan than pam wanch anangana way anangan yump-yumpantan-a, than uthamaynan-a, an than ke iiyiathan aak min God.antamakan in kenyan an ya a.

22 An puth nil Ngeen-Wiy Min God.antam alangan ngangk thay-thayanathan ngampan-

ganiy ngamp yipam min yump-yumpāmp thant wiyantana, a putha ngangk minangam iiy-iiyāmp ngamparakamana. Niliya ma-aath-aathan ngampang ngangk minangaman iiy-iiyāmp God.antan, a puth-a, niliya ngangk min yumpam ngampang thampa, a putha nil ngangk ngamparamana enyanam yumpam. Nil ma-aath-aathan ngampang ngampam yipam ke wayamāmp ngamparakamanweya, ngampiya min paththam yump-yumpāmp thant wiyantanwey, min iiy-iiyāmp thantwey. Nil ma-aath-aathan a thayan paththam yump-yumpam ngampang ngamp yipam ma-yotamana ma-aath-aathāmp ngamparakamana, ke wey eenchāmp ngamparakamana ya a.

²³ Nil Ngeen-Wiy Min piip God.antom alangan thampa ma-aathan ngampang thaa-mochanan iiy-iiyāmpa ulp-ulpanang ya a ke pam wanch pi an paththam yimanangan ulpanang iiyantan. Nil ma-aathan, thayanathan ngampanganiya minan yumpāmpa a puth wiy thaman ngaantam-ngeeyāmp, ngamparakam thonakam ya a. Ngampwey min iiyimp-a, ngamp wik thayan ke thaampamp ya a. Ngamp min yumpamp-a, an puth min ngampara!

²⁴ Than pam wanch Christ.antom al-alangana wayan ke-ngul yumpantan, an ya-ngul, min iiyantana. Ngamp an-anियangan ngangkan thee amp Christ.antom-a, an ke nungantang angman karpam uthamampa, amanamana wayana kaangk ke-ngul yumpāmpa.

²⁵ Ngampaniya ngangk aak umpuyam wun-wunāmpa, nil puth God.angana Ngeen-Wiy Min

nungantaman kuch ngampar. Yaa, puth ngampaniya wik erkam ngeeyāmp nungantamana nil ngeenan waa ow ngampar yumpāmpa.

²⁶ Ngamp ke wey ulp-ulpanangan iyy-iyyāmpa ke pam wanch pi-pi anam yimanangana ya a, ke man-aathwump ngamparakamana putha ngamp ke mee -wunāmp ngamparakama.

6

Ngamp Ma -Aath-Aathāmp Thon-Thonana

¹ Ngurp ngatharam niiyalang, niiy wee-wee anangana wik nungantaman ngeeyaniy Ngeen-Wiy Min God. antam alantaman-a, niiyiya thawān thant pam wanchantan than wee-wee anangan wayan yumpantan. Ma -aathān thanang than thampan yipam wik ngeeyayn nunang Ngeen-Wiy Min anana, puth niiyiya ngangk minangam wik itangam thaw-thawān thant. A putha niiyiya mee we -we ar iyy-iyyān, aak min-min thathāna, puth niiy thampana way ngul yumpana.

² Nil wee-nathwey ngangk way-wayam paththam iyy-iyyi-a, ya amiy-a, natha oony way Satan alangan thaach-thaachiy nunangwey way yumpanakan-a, yaa, niiyiya pam wanch anangan ma -aathān thanang min yumpanakana a putha ngangk thayanathān thanang ngangk wayan wuntan. Puth aak yimanangan wunan wik thayan Christ. antaman ngeeyāmpa!

³ Nil wee wey thawiy puth ngaantam-ngeeyiy thamp nil pi ana, an ya a nil many iyy-iyyan mee God. antangan, an nil yaan ulpathan nungamang ke nil pi anan, an ya .

4 Ngamp ma mangkamangan thathāmp ngamparakamanwey ngamp pok-pokkapang ngeenan yumpanampa. Ngampwey nath min yumpimp-a, anpalaniya ngamp ngangk min ngul iiy-iiyimp. Ngamp ke thath-thathāmp wiy ananganwey a ulp-ulpanangan ke thawāmp ngul, “Ngay ep mina.” An puth ngamp min ya a.

5 Ngamp ka athamana ngamparakam thathāmpweya ngamp nath min anman yumpanampa nath ya way anman yumpanamp, pam wanch wiy ananganweya ke thathāmp thanang than ngeenan yumpantan, ngamp ngamparakam thonakam thathāmp.

6 Ngampiya way min anangan thee āmp thanta al-alantan thanan thaa -aathantan ngampangan wik God.antamana.

7 Nil wee-nath thawiya, “Nil God.an ke mee miy ya a ngatharamana ngay ngeenan yump-yumpanga, ngay muukamathang nunang God.ana,” an nil wik uuy-uuyaman nungantakamweya. An nil ke muukamathiy nunang God.an, ya a. Ya paththam. Ngamp God.an ke muukamathimpa, a ke thaa -thengkathimp nunang, ya a. Nil wee angweya wayan yump-yumpan-a, ngul-ngulana an aak way ngul wampow nungantan. Nil God.angan um nungantang thanathowana a way yumpow nungant ngul.

8 Niiy nath niiyantakam anman ngaantam-ngeey-ngeeyaniy way yaam yump-yumpān-a, an niiy ngul uthamana. Puth niiyiya Ngeen-Wiy Min God.antaman wik ngeeyin nungantamanwey-a, a min anman yump-yumpin-a, niliya ma -aath-

aathow niiyang a kalow niiyang ngul ngangk aak umpuyam wun-wunān aak nungantang God.antangana.

⁹ Yaa, niiyiya ke eenchāna minan yumpaniya. In ngeeyiya, niiy woyan minana ke wantāna. Niiy kan mee miya niiy min anman yump-yumpinan-a, ngul-ngulana niiyiya aak umpuyam wunān nungantang piip God.antanga.

¹⁰ Yaa, niiyana min anman iyy-iiyāna pam wanch thon-thonantanweya a puth niiy min iyyān paththam thant pam wanch God.antam al-alantanwey.

Wik Inangan Min Paththama Ngeeyāmpa!

¹¹ Ngay ma ngatharamang wik ko alam inangan ump-umpanga, lat inan thathāna pi-pi anam umpanga.

¹² Than pam wanch al-alanganweya than kaangk yaan thaachiythan niiyang yipam wik thayan Jews al-alantamanwey ngeeyān thanan puth ulp-ulpanang iyy-iiyantān, thanan kaangk pam wanch wiy al-alangan ke min waa ayn thanang, puth ya a. An puth thananiy waa antan ke than Christ.an kan-kanam ngaantam-ngeeyantan nunang nilan utham yipam thanangan kaa-piichanathow, puth thananiya wik thon thamp thaa-aathantan thanang puth thananiya winynyang mo antan Jews al-alantamana than ke an ngangkangan pi-pi antan nunang Christ.ana. Puth thanan winynyang mo antan than nath piikiythana thanang.

¹³ Than nathwey thaachiythan niiyang wik thayan Jews al-alantaman erkam yipam ngeeyāna

a ee thawān yipam wiyangan pe an umpayn niiyantaman ngeen-wiyana, a thananiya wik pi an ngul thawayn a ulpayna, “Thathiya, an ngamp pam pi-pi anama! Ngamp puth anangan thaachamp thanang Jews ya anangan, thana wik thayan ngamparaman ngeeyina!” Puth than thampana ke am wik thayan ma mangkaman minam ngeeyin ya a.

¹⁴ Puth ngayiya ep-paththama, ngay wik pi anam thawang ulpanang thampa, ngeenam puthe? alantaman thonamantam thonakam Lord Jesus Christ. antam nilan utham yuk wuuyanangan ngayangan kaa -piichanatha. An ke ngay thamp uthamangan nungantangan yuk wuuyanangan puth anpalana way min aak inana ngay yuk pi an min-minam paththam ke am ngangkang pi -pi ang thanang, ya , an ya -ngul, Jesus Christ. ana ngay ep ngangkangam pi -pi ang.

¹⁵ Nungkway ngeen-wiy pe an ke umpin niiyang-a, nath ya wey-a, kan umpin niiyang-a, an kana, an ke -ngul ngaantam-ngeeyanaka. Inan ep-paththama niiy wik ngeeyān nunang Ngeen-Wiy Min God. antamana. An nilaniya thayan paththam yumpow niiyang niiy yipam pam wanch puk nyiingkanam iyy-iyyāna.

¹⁶ Niiywey wik ngeeyin Ngeen-Wiy God. antam alantaman-a, puth niiyaniya kan-kanam pam wanch piip God. antam iyy-iyyin. Ngay kaangk God. angan ngangk enyanam pi ow niiyang a putha min iyyow thamp pam wanch puk manyiy ma mangkamantana than kan-kanaman monkan-wakantan nunang God. ana.

¹⁷ Ngay wik inangan wantang niiyantweya:

puth niiyana ke wayamān ngul ngatharaniya.
Ngay inaniy iiy-iiyanga pam God.antama,
ngayana kemp kompan thamp, il-ilangan
meenathananya ngay pam God.antam than puth
anpalaan piikin ngayang ngay wik God.antaman
waa -waa ang.

¹⁸ Ngurp ngatharam niiyalang, ngay kaangk
Lord Jesus Christ.angan ngangk minangam iiy-
iiyow niiyant yotamant, yey, kan-kanama.

Anman kan,
Paul

**Wik Inangan Kan-Kanam God.antama
The New Testament in the Wik-Mungkan language of
Cape York, Australia**

copyright © 1984 Wycliffe Bible Translators

Language: Wik-Mungkan

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Dec 2025 from source files dated 12 Dec 2025

034de520-6788-5805-9b17-b658084b38e2